

Värmeskadad lök - hinnaktiga blomknoppar

Hinnaktiga eller blinda blomknoppar hos tulpan är en skadebild, som fastnat på de flesta tulpandrivares näthinna. Skadan är så gott som alltid av fysiogen natur och har sällan något samband med parasitangrepp. Den utlösande faktorn är ofta en alltför hög temperatur, som skadat eller dödat blomanlaget i löken på ett tidigt utvecklingsstadium.

Skadebild: Lökar, som vid något tillfälle blivit utsatta för en alltför hög temperatur, visar utvändigt inga tecken på skada. Det första tecknet uppträder under spirningstiden genom att lökarna blir efter i utvecklingen. Som följd av en kraftig värmeskada uppträder vid drivningen intorkade blomknoppar med svaga eller förkrympa blomorgan eller så har knopparna blivit fullständigt dödade. Bladverket blir i regel klorotiskt eller tidigt avmognande. Cristningar kan inträffa i bladytorna och smala, torra ränder kan uppträda längs nerverna (bild 1). Ett längssnitt genom löken visar då vanligen att det bildats tomrum mellan lökfjällen samt att de lökfjäll, som omsluter blomknoppen, blivit bruna och intorkade.

Lökarnas känslighet för värme: Graden av värmeskada varierar hos olika sorter beroende på olika utveckling av blomanlagen. Ju längre utvecklingen framskridit, desto större blir skadan (bild 2). Särskilt känslig är i detta avseende s k specialbehandlad lök, som är avsedd för tidig drivning, samt kyl-behandlad lök, som vid ankomsten till drivaren är långt

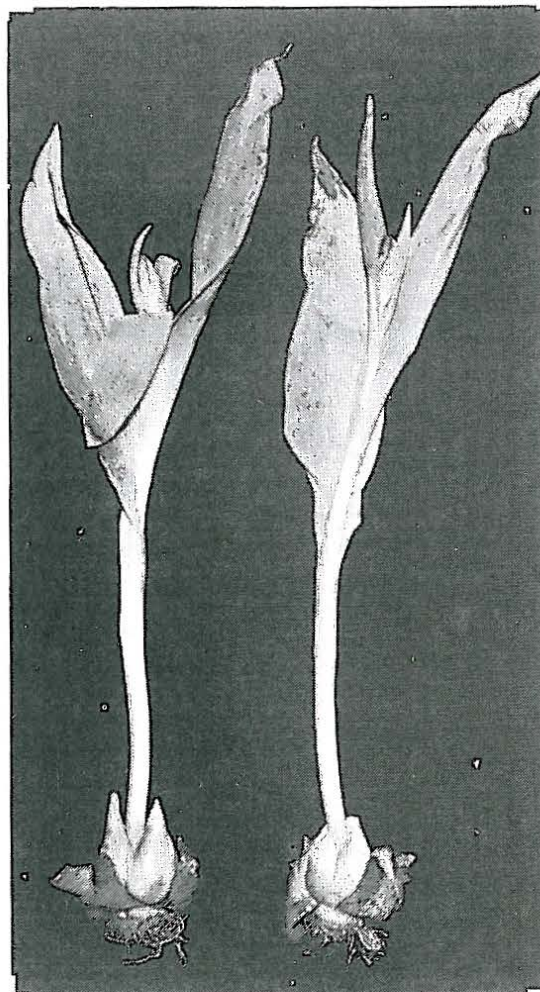

bild 1

utvecklad. För att eliminera risken för värmeskador under transporten är det i dag många drivare, som själv kyler sina lökar. Då det gäller lök för senare drivning är risken för värmeskador avsevärt mindre.

bild 2

Orsak till värmeskador: Risken att få tulpanlök värmeskadad under transporten är inte så stor i våra dagar tack vare moderna lastbilar och trailers, utrustade med fläktar, som sørjer för god ventilation och temperaturskrivare, som registrerar temperaturen. Det har också tillkommit sk termo-vagnar för transport av den känsliga, specialbehandlade löken. Därtill har transporttiden blivit kortare än tidigare ehuru fördröjning av en och annan transport naturligtvis fortfarande kan inträffa.

En värmeskada på löken behöver inte nödvändigtvis ha inträffat under transporten. Den kan likväl ha inträffat under lagring eller efterbehandling och såväl i odlingslandet som hos drivaren.

Om löken inte varit tillräckligt avmognad vid upptagningen och den sedan blivit utsatt för en olämplig temperatur, antingen för hög eller för låg, så kan det lätt inträffa skador på blomanlagen. Detta yttrar sig sedan vid drivningen som missbildade blommor eller hinnaktiga knoppar, som i allmänhet har normalt utvecklade blomorgan (bild 3). Denna typ av skada förvärras om löken blir intagen för drivning vid fel tidpunkt.

En forcerad drivning vid hög temperatur medför större risk för dåligt blomningsresultat än drivning vid låg temperatur. Särskilt stor är risken vid forcerad drivning av s k kyld lök med undervärme, som kan leda till uttorkning av rot-systemet. Då det gäller senare drivning kan en längre tids torka i löklådorna i källare eller stuka resultera i hinnaktiga blomknoppar (bild 4).

Åtgärder: Oberoende av om löken blivit transporterad vid varm eller kall väderlek, så skall man alltid vid mottagandet erhålla bekräftelse på såväl transporttiden som temperaturen under transporten. Skulle någon av uppgifterna förefalla olämplig bör man omedelbart kontakta leverantören för ev reklamation. Om löken inte skall planteras omedelbart, måste den lagras på sval plats med god ventilation. Tätt emballage, som t ex pappkartonger, måste öppnas. Det bästa är att genast tömma upp löken i öppna lådor, så att man samtidigt kan bedöma sundhetsgraden.

Var och när en värmeskada inträffat är oerhört svårt att avgöra, och värmeskador som inträffar innan lökarna anländer till drivaren kan denne givetvis inte göra något åt. Sådana lökpartier, som hos en drivare visar omfattande värmeskador, kan ofta ha paralleller hos andra drivare, och då är det lättare att avgöra var skadan inträffat. Antingen har partier med likartade skador kommit med samma transport eller så har skadetillfället inträffat under jämförbara omständigheter i odlingslandet.

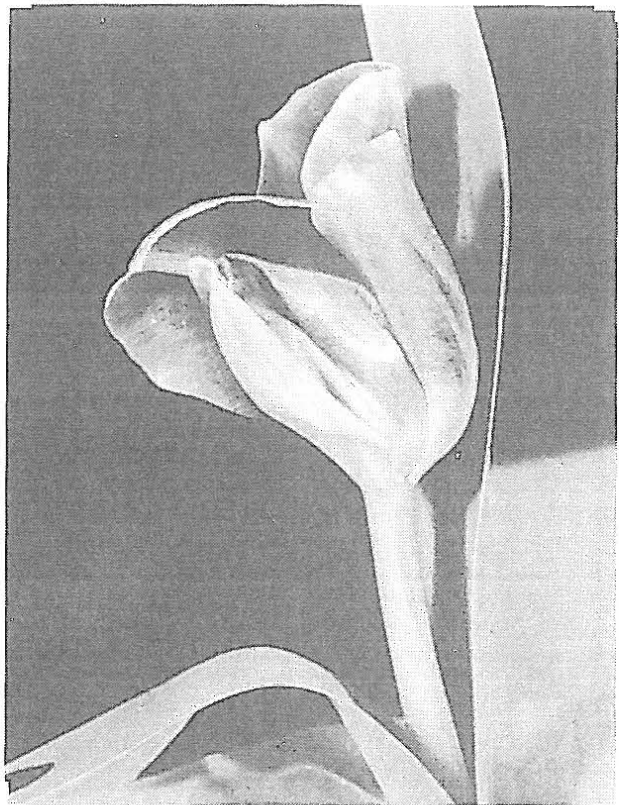

bild 3

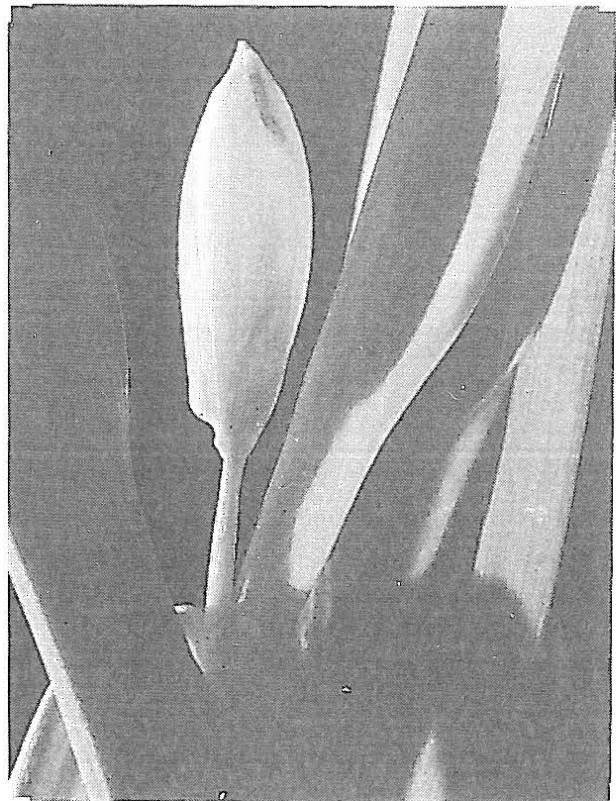

bild 4

Faktablad om växtskydd utges inom områdena
Jordbruk - Trädgård

**Ansvarig
utgivare:**

Maj-Lis Pettersson

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang,
komplett serie eller enstaka exemplar.

Redaktör:

Jordbruk: Eva Sandnes
Trädgård: Maj-Lis Pettersson

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU Info/Växtskydd. Tel 018-67 23 48.

Distribution:

Sveriges lantbruksuniversitet
SLU Info/Försäljning
Box 7075
750 07 Uppsala

ISSN 0281-8566
© Sveriges lantbruksuniversitet

Tel. 018-67 11 20